

ליל שבת קודש פרשת יתרו ה'תשס"א

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קפ"ז המדבר ממדה כנגד מדה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (תהלים ס"ב), ולך ה' החסד פי אַתָּה תשלם לאיש פמעשהו, הינו שהוא חסד גדול מאת השם יתברך, שהוא משלם לאדם מדה פנגד מדה, שעל-ידי-זה הוא מבין לפשפש פמעשיו, ולידע החטא שפגם בו ולשוב בתשובה, אך דע, שעקר מה שמשלם השם יתברך מדה במדה, הוא בארץ-ישראל, פמה שפתוב (איוב כ): "יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו", 'ארץ' הינו בחינות ארץ-ישראל, היא מתקוממה לו ושם נתגלה עונו, פי שם מדקדקין לשלם לאיש פמעשהו, מדה פנגד מדה, וזה שפתוב על ארץ-ישראל (במדבר י"ג): "ארץ אכלת יושביה", ראשי-תבות אַתָּה תשלם לאיש פמעשהו פנ"ל, ועל פן היושבים שם בארץ-ישראל יש להם על הרב יסורין, מחמת שממהרין שם לשלם לאיש פמעשהו, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה ענין "מדה כנגד מדה" שמשלמין לאדם מלמעלה, הוא באמת חסד גדול מהשם יתברך, כי על ידי שמשלמים מדה כנגד מדה, על ידי זה האדם יודע איך לשוב בתשובה לפניו יתברך, כי יודע על איזה חטא מענישים אותו, וקל לו לזכור מה שחטא ופגם, כי לפעמים עובר על האדם כל מיני צער ויסורין, וברור לו שמענישים אותו מלמעלה על מעשיו הרעים, אבל אינו יכול להבחין על איזה חטא ועוון הם באים, כי נשכח ממנו הכל, אבל כשמשלמין לאדם מדה כנגד מדה, ומתחיל לפשפש במעשיו, אזי רואה ברור על איזה חטא ועוון מענישין אותו, אבל לזה צריכין ברור וזיכוך האמונה, שזהו מה שרביז"ל אומר כאן, שעיקר מה שהשם יתברך משלם מדה כנגד מדה הוא בארץ ישראל, בבחינת (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו, היינו שבארץ ישראל מגלים לו עונו, והארץ מתקוממה לגלות לו את זה, כי ארץ ישראל הוא מקום התגלות האמונה וההשגחה ביותר, וכמו שכתוב (דברים י"א) תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וכן כתיב (תהלים ל"ז) שכן ארץ ורעה אמונה, שבשעה שאדם שוכן ויושב בארץ ישראל, ומחפש ומבקש שם את האמונה הקדושה, על ידי זה מתגלה לו ההשגחה

ביותר, ומוצא את הקדוש ברוך הוא על כל פרט ופרט, ולכן בקל לו למצוא את המדה כנגד מדה במה שעובר עליו, כי מרגישים שם ההשגחה ביותר, ומבחין תיכף ומיד על מה מענישין אותו, וכבר גילה לנו רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"א) שגם בחוץ לארץ, כשמקדישים את המקום בתורה ובתפילה, נתקדש המקום בקדושת ארץ ישראל, עיין שם, נמצא שענין זה של מדה כנגד מדה, יכול להתקיים בכל אדם בכל מקום, היינו כשזוכה לקדש את מקומו בקדושת ארץ ישראל, ותמיד מסתכל על ההשגחה שיש בכל ענין, על ידי זה רואה באמת איך הקדוש ברוך הוא מתנהג עמו מדה כנגד מדה, ועל ידי זה זוכה לשוב בתשובה שלימה באמת.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שענין זה של מדה כנגד מדה מתגלה ביותר במצות צדקה, כי אצל צדקה כתיב (דברים מ"ו) כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך וגו', ודרשו בזה חכמינו הקדושים (שבת קנ"א): גלגל הוא שחוזר בעולם, כי אם האדם נותן צדקה ביד רחבה, אזי מן השמים משפיעים לו ביד רחבה, ולא חסר לו כלום, אבל אם הוא קמצן בממונו, ואינו נותן לעני צדקה כדי להשיב נפשו, אזי הסוף יהיה שהוא יבא לידי מדה זו רחמנא ליצילן, ויקבל עונש מדה כנגד מדה, ולכן מובא בשם הרב מטשעריין ז"ל, שמה שרביז"ל אומר כאן שהיושבים בארץ ישראל יש להם על הרוב יסורין וכו' היינו יסורי עניות, שהוא יותר קשה מהכל, וכמובא במדרש (שמות רבה פרשה ל"א סי' י"ב) אין בעולם קשה מן העניות שהוא קשה מכל היסורין שבעולם, אמרו רבותינו, כל היסורין לצד אחד והעניות לצד אחד, עיין שם, כי העניות מעביר האדם על דעתו ועל דעת קונו רחמנא ליצילן (עירובין מ"א:), ולכן אשרי האדם שנותן תמיד צדקה בלב שמח ונפש חפיצה, כי אז יהיה נשפע עליו שפע רב מלמעלה.

וסיפר מוהרא"ש נ"י סיפור נוראה (מובא בספר "מדרש דוד" להרב הקדוש רבי דוד הנגיד ז"ל מתקופת הראשונים), שפעם היה איזה עשיר, שהיה לו המון נכסים קנינים, והיה מרוויח כסף מיום אל יום, והיה לו גם אשה כשירה שהיתה נאמנת לו מאד, ולא היה להם בנים, ובכל יום היתה דרכה לבשל לו עוף שלם לסעודת היום, ולהביא לו כל מיני מעדנים לאכול, פעם באמצע סעודתו הגיע עני לפתח, כחוש מרעב, והריח את ריח האוכל, וביקש מהעשיר שיתנו לו קצת אוכל להשיב נפשו, והעשיר צוה לו ללכת ושלא יפריע לו באמצע סעודתו, והעני הפציר בו שיתן לו קצת לאכול, והעשיר צעק עליו שילך משם מהרה, והעני המשיך להתחנן שיתן לו אפילו קצת לחם, כי לא אבל הרבה זמן, והעשיר נכנס בכעס גדול מאד, וצעק עליו "למה אתה מפריע לי באמצע אכילתי", והוריד לו שתי סטירות על הלחי, וגירש אותו מביתו, והעני הלך משם בחרפה ובבוזון גדול, ובכה מאד על הסטירות שקיבל בחנם, והנה

העשיר חזר לסעודתו, ואחר כך לעסקיו ולעניניו, וביום המחרת היה לו לפלא שלא הרוויח שום דבר מתוך עסקיו, וכן היה ליום השני, וכן ליום השלישי, עד שהתחיל לאט לאט גם לאבוד כסף, ולסבול נזקין, ונמשך הדבר משבוע לשבוע ומחודש לחודש, עד שהתחיל לרדת מעשירותו, והוכרח למכור שדותיו וקניניו ושאר רכושו, ולא נשאר לו רק את ביתו לבד, ולבסוף גם את זה הוצרך למכור כדי לקנות אוכל לנפשו, ואז אמר אל אשתו הכשירה הנ"ל, "הגעתי כבר למצב דחוק כזה שבקושי יש לי אוכל לנפשי, ואיני יכול לפרנס אותך, ולכן תקבל ממני גט פטורין, כי איני יכול לזון אותך", והיא התחילה לבכות מאד, ואמרה לו "הלא כל השנים שימשתי אותך בנאמנות, ונתתי לך הכל, ואיך תגרש אותי עכשיו?" והוא בקמצנותו לא רצה לשמוע כלום, והיא הלכה לבית אביה, ואמר לה אביה, למה את צריכה בעל כזה? תחזירי לביתי, ולא יחסר לך כלום, וכך עשתה, שקיבלה ממנו גט פטורין וחזרה לבית אביה, והוא נעשה איש קבצן, סובב על הפתחים, ולא נשאר לו שום דבר כלל.

לאחר זמן אמר לה אביה, עד מתי תשב גלמודה מבלי בעל, בואי ואחתן אותך לאיש הגון, אולי תזכו גם לילדים, ובדיוק אז הגיע לעיר איזה בחור, קצת בא בשנים, ונראה בעיני האיש לקחת אותו לחתן לבתו, וכן עשה, וגרו ביחד בשלום, והוא היה מצליח מאד בעסקיו, ועלה לאט לאט בעשירותו, והיא היתה נאמנת מאד גם לו, והיתה מבשלת לו בכל יום עוף לסעודת היום, ומביאה לו כל מיני מטעמים לאכול, פעם באמצע סעודתו, בא עני ודפק על הדלת, ופתחו לו, והריח העני את הריח הטוב של המאכלים שהכינו, וביקש מאד שיתנו לו משהו לאכול, כי זמן רב שלא אכל והוא רעב מאד, ומיד ששמע הבעל הבית שעני עומד על הפתח ומבקש אוכל, לקח את כל הצלחת שלו עם האוכל ונתן ביד אשתו, ואמר לה, שיתן הכל להעני להשיב נפשו, והיא הלכה בנאמנות אל הדלת ורואה את העני, ומיד הניחה האוכל מידיה, וברחה מן הדלת והתחילה לבכות מאד, ושאל אותה בעלה, "למה את בוכה כל כך?" ולא רצתה להגיד לו, עד שהפצירה בה מאד, ואמרה לו, תדע שהעני הזה היה פעם בעלי, ופעם באמצע אכילתו, בא איזה עני אל הדלת לבקש אוכל, וגירש את העני מן הבית עם בזיונות גדולות, וגם הוריד לו שני סטירות על הלחי, ומאז התחיל להתדלדל מעשירותו מטה מטה, עד שנעשה עני ירוד מאד, וגם גירש אותי מביתו, והיום נתהפך עליו הגלגל, והוא צריך להסתובב על הפתחים לבקש אוכל לנפשו, אזי ענה ואמר הבעל לאשתו, תדעי לך, שאני הייתי אותו עני שקיבל את הסטירות, והלכתי אז מן הבית בבושות עצומות ובלב נשבר מאד, והרי תראי איך הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם

שעכשיו הכל נתהפך, והוא צריך לבא לכאן לבקש אוכל לנפשו... הרי רואים אך הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם מדה כנגד מדה, ובפרט במצוות צדקה, כי גלגל הוא שחוזר בעולם, ולכן אשרי מי שזוהר במצוות צדקה כראוי, ואף פעם אינו מגרש עני מביתו, רק נותן לו ביד רחבה ובנפש חפיצה, כי אז גם עליו בוודאי יהיה נשפע שפע גדול, ולא יחסר לו שום דבר כלל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שממדה זאת של "מדה כנגד מדה", אי אפשר להתחמק כלל, כי מבני אדם אולי יכולים להתחבאות, ולהטעות אותם, אבל מן השמים לבסוף מקבלים חזרה מדה כנגד מדה, ומתגלה קלונו ברבים, ובפרט בענין מדת הגאווה, שהיא תועבה לפני ה', וכמו שכתוב (משלי ט"ו) תועבת ה' כל גבה לב, כי יש אדם שלוקח כבוד וגדולה לעצמו, ונדמה לו שעולה מעלה מעלה, ולבסוף מתגלה קלונו ובזיונו ברבים, ונהיה לחרפה ולבוז, ובעוונותינו הרבים זה שכיח היום מאד, שלשום עבר אדם זה על כל עבירות שבתורה רחמנא ליצלן, וגם יש ספק אם נולד בכשרות, או אם אינו ממזר רחמנא ליצלן, ואתמול נעשה בעל תשובה, ונתקרב ליהדות, והיום כבר נעשה הוגה דיעות, ונקרא "מקובל", ונותן סגולות ותיקונים... הרי הדבר תמוה מאד, איך אדם ינפח את עצמו כל כך, שהרי בוודאי להיות בעל תשובה הוא דבר חשוב מאד, ומעלתו חשובה מאד בשמים, אבל למה לא יכיר את מקומו, וישב בין תנור לכירים ויעסוק בתשובתו, למה לו לעלות במעלות גבוהות שאינם שייכים אליו, כי אחר כך יקבל חזרה מדה כנגד מדה, שיתגלה קלונו ברבים, ויהיה לחרפה ולבוז, ולכן אשרי המכיר את מקומו, ותמיד משפיל עצמו לפני כל אדם, ואינו מחפש כבוד וגדולה לעצמו, וכמו שעשו כל גדולי ישראל, שמסרו נפשם כדי להיטיב לנשמות ישראל, בבחינת הנאמר אצל משה רבינו עליו השלום, (שמות י"ט) מן החר אל העם, שלא פנה לעסקיו רק מיד פנה אל צרכי העם, וזה נקרא עניויות ושפלות אמיתי, אשרי הזוכה להגיע אל זה.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בסוף פרשת השבוע (שמות כ') ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו, ויש לומר בפסוק זה על פי ההקדמה הנ"ל של רבינו"ל, ולא תעלה במעלות על מזבחי, היינו שלא תעלה ותגביה עצמך, במעלות והשגות גבוהות בעבודת ה' הנקרא מזבחי, שאינם שייכים אליך, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קל"א) ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, כי הסוף יהיה שיתגלה קלונו ברבים, בבחינת אשר לא תגלה ערוותך עליו, כי יתגלה שאתה בעל תאוה ובעל עבירה רחמנא ליצלן, כי על פי רוב אלו שמחפשים ומבקשים כבוד וגדולה

לעצמם, הם דייקא אלו שעדיין לא תיקנו חטאת נעוריהם, והם עושים מעשה זמרי, ומבקשים שכר כפנחם, ורוצים לחפות ולכסות בזיון שלהם, בכבוד וגדולה, אבל לבסוף מקבלים מדה כנגד מדה ונתגלה קלונם ברבים, ולכן יותר טוב שלא תעלה במעלות על מזבחי, ותחזיק עצמך שפל מן המדריגה אשר אתה נמצא בה, כדי שלא תגלה ערותך עליו ושלא תבוא לידי בזיון, והבן, והשם יתברך יזכינו לזכות אל מדות הענווה והשפלות באמת, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת יתרו ה'תשס"א

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מבעל תפילה דף שמ"ז עיין שם.

והבעל תפילה הנ"ל ישב עצמו, שילך עוד הפעם אל אותו המדינה הנ"ל, אולי אף-על-פי-כן ישיב אותם מטעותם זה, והלך לשם, ובא אל השומרים, והתחיל לדבר עם שומר אחד פדרפו וספר לו השומר מהגבור הנ"ל, שיש להם פחד גדול מפניו וכו' פנ"ל ושאל אותו הבעל תפילה: ומה אתם רוצים לעשות? וספר לו השומר ענין הנ"ל, שהם רוצים לשלח אל המדינה שהם פלם אלקות וכו' פנ"ל, ושחק ממנו מאד הבעל-תפילה, ואמר לו: הלא הפל נשטות גדול, פי גם בני אותה המדינה הם פלם רק בני אדם פמונו, וגם אתם פלכם ואלקים שלכם, פלם הם רק בני-אדם ולא אלוהים, רק שיש יחיד בעולם, שהוא הבורא יתברך שמו, ואותו לבד ראוי לעבד, ולו ראוי להתפלל, וזהו עקר התכלית וכיוצא בדברים אלו דבר הבעל-תפילה אל השומר הנ"ל ולא שמע אליו השומר, פי כבר נשקע אצלם טעותם מימים רבים, פנ"ל, אך אף-על-פי-כן הבעל תפילה הרבה עליו דברים, עד שבסוף השיב לו השומר: ויתר מזה מה אני יכול לעשות? הלא אני רק יחיד בעלמא (ויש פנגדי בני המדינה, שהם רבים) וזאת התשובה היתה קצת נחמה להבעל-תפילה, פי הבין, שהתחילו דבריו קצת לפנס באזני השומר, פי

הדברים שדבר הבעל-תפלה מקדם, בפעם הראשונה עם אותו השומר, והדברים, שדבר עתה נתקבצו יחד, עד שעשו איזה רשם בלבן, עד שהתחיל מעט להסתפק ולנטות אליו קצת, פנראה מתוך התשובה הנ"ל, וכן הלך הבעל-תפלה אל השומר השני ודבר עמו גם-כן פנ"ל, ולא שמע אליו גם-כן, ובסוף השיב לו גם-כן פנ"ל: הלא אני יחיד פנגד בני המדינה וכו' פנ"ל, וכן כל השומרים כלם השיבו לו תשובה זו בסוף.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביו"ל ממשיך לספר, והבעל תפלה הנ"ל ישב עצמו, שילך עוד הפעם אל אותו המדינה הנ"ל, אולי אף-על-פי-כן ישיב אותם מטעותם זה, כי הצדיק האמת, שהוא הבעל תפילה, אף פעם אינו מתייאש מלקרב את אנשי העולם אליו יתברך, ואף על פי שמדבר דיבורים רבים, ואינו רואה מה שפועל אצלם, אבל כל דיבור ודיבור בוודאי עושה רושם לטובה, וסוף כל סוף יצטרפו הדיבורים לעשות את הפעולה שלהם, וכמו שאומר רביו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ז) על הפסוק (אסתר ו') וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי וגו', שהדיבורים קדושים שדיבר מרדכי הצדיק, שהם דיבורי אמונה של הצדיק האמת, נכתבו באויר, והלכו למרחוק, עד שנכתבו ונחקקו גם בספריהם, וגרמו לעשות גרים ובעלי תשובה, עיין שם, ולכן אסור להתייאש אף פעם מלדבר דיבורי אמונה, יהיה עם מי שיהיה, כי בודאי הדיבור עושה איזה פעולה בעולם, וכבר אמר רביו"ל (היי מוהר"ן סי' תקמ"ג), שאפילו אם אין פועלים רק ברגע זאת שמדברים עם השני, שנכנס בו הרהור תשובה, ומיד חולף ועבר ממנו, גם זה פעולה עצומה מאד, וכדאי כל הדיבורים מחמת זה.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שהשיחות והדיבורים של הצדיק האמת, נראים לפעמים כדברים פשוטים מאד, וכאילו אינו מחדש שום דבר כלל, אבל באמת כל דיבור ודיבור שלו מלא התעוררות והתחזקות לעבודת השם יתברך, ודייקא דיבורים אלו נצרכים לכל אדם מאד, כדי שיתחזק בכל מה שעובר עליו בחיים, כי העיקר הוא התחזקות, איך להתחזק מעמד בכל מצב וענין שעובר עליו בחיים, ולא להשבר משום דבר כלל, וזה מה שקירב יתרו אל היהדות יותר מן הכל, היינו את ההתחזקות ששמע שיש אצל עם ישראל, כי מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ולכאורה למה דייקא שני דברים אלו קירבו אותו יותר מן הכל? הלא היו עשר מכות של שידוד הטבע וסדר המערכות, ואף על פי כן קירב אותו דייקא שני דברים הנ"ל? אבל סוד הענין הוא, כי בשני דברים אלו ראה ביותר את מדת ההתחזקות שיש בעם ישראל, כי הלא אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה

פרשה פ"ו סי' ח') על הפסוק (תהלים קי"ד) הים ראה ויגוס, מה ראה? ארונו של יוסף ראה, בזכות ויגוס ויצא החוצה, כי עיקר מעלת יוסף הצדיק היה מה שהחזיק מעמד בכל מה שעבר עליו בחיים, שנרדף מאחיו, ונמכר למצרים, המדינה הכי מזוהם שבכל העולם באותו זמן כמובא (תנא דבי אליהו פרק ח'), ונתנסה בנסיון קשה מאד, והוציאו עליו שם רע על לא דבר, והושיבו אותו בתפיסה, ועל כל זה החזיק מעמד, ולא נפל בדעתו כלל, ועל ידי זה זכה לבסוף לעלות ולשלוט על כל ארץ מצרים, ובזכותו היתה קיום לכל נשמות ישראל במצרים, והנה כשיתרו שמע את זה, שהגם של קריאת ים סוף היתה בזכות צדיק כזו שהחזיק מעמד בתוך הנסיונות הכי קשות בחיים, זה מה שקירב אותו ביותר, וכן מלחמת עמלק, כי עמלק היה רודף אחר החלושי כח שבישראל, בבחינת (דברים כ"ה) ויזנב בך כל הנחלשים אחרריך, והוא תמיד מוכן להחליש דעתם וכוחם, ואף על פי כן, נשמות ישראל לא מתפעלים ממנו, רק לוחמים עמו בכל כוחם, ואפילו שהוא מתגבר פעם אחר פעם, קמים כנגדו ומכניעין אותו, בבחינת (משלי כ"ד) שבע' יפול' צדיק' וקם' סופי תיבות עמלק (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ט), שאפילו עמלק מפיל את האדם שבע פעמים, הוא קם בכל פעם בהתגברות חדש ולוחם כנגדו, ובדרך זה זוכה סוף כל סוף להכניעו, נמצא שמלחמת עמלק היא מלחמה ארוכה של התחזקות עצומה, וכשיתרו שמע שיש כוח בעם ישראל לערוך מלחמה כזו עם מדת ההתחזקות, זה מה שקירב אותו אל היהדות, ולכן הדיבורים הפשוטים של הצדיקים אמיתיים, המלאים התחזקות, עולים על הכל, והם כמים קרים על נפש עייפה, אשרי הזוכה לשומעם.

והלך לשם, ובא אל השומרים, והתחיל לדבר עם שומר אחד פדרפו וספר לו השומר מהגבור הנ"ל, שיש להם פחד גדול מפניו וכו' פנ"ל ושאל אותו הבעל תפלה: ומה אתם רוצים לעשות? וספר לו השומר ענין הנ"ל, שהם רוצים לשלח אל המדינה שהם פלם אלקות וכו' פנ"ל, כי כן דרך בני אדם לשום בטחונם ושברם על אחרים, ובפרט על עשירים, שהם יעזרו להם בעת צרתם, אבל באמת הכל הבל, כי הם בני אדם כמוהם, ולא יועילו להם כלום ביום צרה, וכמו שכתוב (תהלים קמ"ו) אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, היינו שאין לו תשועה לעצמו, ואיך יעזור לאחרים? ולכן יותר טוב לשום כל בטחוננו בהשם יתברך, ואז בוודאי יהיה לו ישועה שלימה.

ושחק ממנו מאד הבעל-תפלה, ואמר לו: הלא הפל שטות גדול, פי גם בני אותה המדינה הם פלם רק בני אדם פמונו, וגם אתם פלםם ואלקים שלכם, פלם הם רק בני-אדם ולא אלוהים, רק שיש יחיד בעולם, שהוא הבורא יתברך

שמו, ואותו לבד ראוי לעבד, ולו ראוי להתפלל, וזהו עקר התכלית וכיוצא בדברים אלו דבר הבעל-תפלה אל השומר הנ"ל, כי אלו הם הדיבורים קדושים של הצדיק האמת, שפיו תמיד מלא אלקות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ד), והוא מדבר תמיד מן התכלית, איך שאין תכלית אחרת בעולם רק לעבוד את הקדוש ברוך הוא, ולהתפלל אליו, וכל הדברים האחרים הם רק שטות בעלמא, ואסור לעשות ישות ומציאות משום בן אדם שבעולם, ובפרט ממי שיש לו כסף, כי זה עבודה זרה ממש רחמנא ליצלן, בבחינת (שמות כ') אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם, ואלו הם הדיבורים של הצדיק האמת, ובוודאי עושים רושם גדול בעולם, ובני אדם חוזרים בתשובה על ידם.

ולא שמע אליו השומר, פי כבר נשקע אצלם טעותם מימים רבים, פנ"ל, אך אף-על-פי-כן הבעל תפלה הרבה עליו דברים, עד שבסוף השיב לו השומר: ויתר מזה מה אני יכול לעשות? הלא אני רק יחיד בעלמא (ויש פנגדי בני המדינה, שהם רבים), וזה היה החסרון שלו, מה שחשב מאחרים, כי האדם צריך להיות מוכן לעבוד את הקדוש ברוך הוא אפילו שיהיה רק יחיד בעולם, בבחינת מה שנאמר אצל אברהם אבינו (יחזקאל ל"ג) אחד היה אברהם, שאברהם אבינו עבד את הקדוש ברוך הוא רק על ידי שהיה אחד, ולא הסתכל על שום בריה שבעולם שרצה למנוע אותו מעבודת השם יתברך (ליקוטי מוהר"ן הקדמה חלק ב'), שעל שם זה נקרא אברהם העברי, שכולם היו מעבר אחד והוא היה מעבר השני (בראשית רבה פרשה מ"א), וכן כל יהודי נקרא עברי על שם זה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ד), כי צריך להיות מוכן לעבוד את הקדוש ברוך הוא אפילו שכל העולם כולו יעמוד נגדו, הוא ישאר חזק בשלו, וימסור נפשו להתקרב אליו יתברך.

וזאת התשובה היתה קצת נחמה להבעל-תפלה, פי הבין, שהתחילו דבריו קצת לפנס באזני השומר, פי הדברים שדבר הבעל-תפלה מקדם, בפעם הראשונה עם אותו השומר, והדברים, שדבר עתה נתקבצו יחד, עד שעשו איזה רשם בלבבו, עד שהתחיל מעט להסתפק ולנטות אליו קצת, פנראה מתוך התשובה הנ"ל, וכן הלך הבעל-תפלה אל השומר השני ודבר עמו גם-כן פנ"ל, ולא שמע אליו גם-כן, ובסוף השיב לו גם-כן פנ"ל: הלא אני יחיד פנגד בני המדינה וכו' פנ"ל, וכן כל השומרים פלם השיבו לו תשובה זו בסוף, כי כן דרך אנשי העולם, שאינם רוצים להיות משונים מאחרים, ונוח להם ללכת אחר זרם העולם, אף על פי שאין בו שום תועלת כלל, ואלמלא היו רואים אחרים שרוצים להתקרב ולשמוע אל הצדיק, בוודאי היו גם כן מצטרפים

ומתקרבים עמהם, וכמו שמפרש מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות שבת הלכה ו' אות י"ב) את הסיפור של הסבי רבי אתונא, איך רבי יהושע בן חנניה הטעה אותם ליכנס אל תוך הספינה שלו, כי היו ששים זקנים, והכין בכל חדר ששים כסאות, וכשנכנס זקן אחד לתוך החדר וראה ששים כסאות, חשב שכולם נכנסים לשם והסכים ליכנס, ומיד סגר עליו הדלת, וכן עשה עם כל הששים, כי אלו שרחוקים ועדיין מבחוץ, אינם רוצים להיות הראשונים והיחידים להתקרב, רק כשרואים שיש עוד אחרים אזי מסכימים גם הם להתקרב, אבל באמת האדם צריך לעבוד את הקדוש ברוך הוא בבחינת "אחד" כנ"ל, שאפילו אם רק הוא יהיה יחידי בעולם, גם כן כדאי לו להתקרב, והשם יתברך יזכינו להיות מאנשי הבעל תפילה, ולעסוק בתפילה ובהתבודדות תמיד, עדי נזכה להשיג את התכלית הנרצה, ולהתדבק בו יתברך באמת מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת יתרו ה'תשס"א

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן בהקדמה לחלק ב', מענין "אחד היה אברהם", עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (יחזקאל ל"ג) "אחד היה אברהם", שאברהם עבד השם רק על ידי שהיה אחד, שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם, ולא הסתכל כלל על בני העולם, שסרים מאחרי ה' ומונעים אותו, ולא על אביו ושאר המונעים, רק כאלו הוא אחד בעולם, וזהו: "אחד היה אברהם", וכן כל הרוצה ליכנס בעבודת השם, אי אפשר לו ליכנס כי אם על ידי בחינה זו, שיחשוב שאין בעולם כי אם הוא לבדו יחידי בעולם, ולא יסתכל על שום אדם המונעו, כגון אביו ואמו או חותנו ואשתו ובניו וכיוצא, או המניעות שיש משאר בני העולם, המלעיגים ומסיתים ומונעים מעבודתו יתברך, וצריך שלא יחוש ויסתכל עליהם כלל, רק יהיה בבחינת: "אחד היה אברהם" - כאלו הוא יחיד בעולם כנ"ל, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה בעבודת השם יתברך, האדם צריך להיות חזק מאד להוציא את נקודתו מן הכח אל הפועל, היינו להתקרב אליו יתברך באמת, ולהיות

דבוק בו יתברך על ידי מצוות התורה, ולא יתפעל משום בריה שבעולם שאומר לו אחרת, וכן לא יתבייש מפני המלעיגים עליו, וכמו שמתחיל הרמ"א בשולחן ערוך אורח חיים בסעיף הראשון, "ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת וכו'" עיין שם, כי תיכף ומיד שאדם מכיר את התכלית שבשביל זה נברא, היינו להכיר את השם יתברך, וכמו שכתוב בזהר (בא מ"ב:) בגין דישתמודעין ליה, אזי צריך לעשות כל מה שביכולתו להגיע אל התכלית הזו, ולא להסתכל על שום בריה שבעולם שרוצה למונעו מזה, כי בוודאי כל מה שיש בעולם הוא מחמת הבחירה והנסיון, ולכן בוודאי יעמדו כנגדו כל מיני מניעות ובלבולים, ובפרט מבני אדם, כי הם מונעים גדולים לעבודת השם יתברך יותר מן היצר הרע (שיחות הר"ן סי' פ"א), אבל כשאדם יודע שזהו תכליתו, להגיע אל הדביקות בו יתברך, אזי לא יסתכל על אף אחד שבעולם, רק ישים כל מגמתו להתקרב אליו יתברך, ואזי בודאי יזכה להגיע אל מה שצריך להגיע, אשרי לו.

וסיפר מוהרא"ש נ"י, שפעם ישב הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל בגן סופיה, והיה מתבודד עמו יתברך עם עינים סגורות, ועשה תנועות בידיו, כדרך הצדיקים המייחדים ייחודים קדושים, ועל ידו ישב תלמידו ומשמשו ר' משה טשענסטחבר ז"ל, ולחש לו באזנו, "רבי אברהם, בני אדם מסתכלים עליכם וצוחקים" כי עברו אז בגן סופיה גוים שבאו לטייל, והיה כצחוק בעיניהם, וענה ואמר לו ר' אברהם ז"ל, ממה אתפעל, מקופסא של שינים? הרי מה צוחק עלי, סך הכל קופסא של שינים, וכי מקופסא של שינים אפסיד את העולם הזה ואת העולם הבא? ... כי כך דרך של עובדי השם שאינם מתפעלים כלל ממה שבני אדם אומרים או חושבים עליהם, רק עושים את שלהם בעבודתו יתברך, וזוכים להגיע אל מה שזוכים להגיע, אשרי להם.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את עשרת הדברות שניתנו בלשון יחיד, וכמו שכתוב (שמות כ) אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו', וכבר עמדו בזה מפרשי תורה, למה באמת ניתנו עשרת הדיברות, שהם כלליות התורה, שכל התרי"ג מצוות כלולים בעשרת הדברות, בלשון יחיד? והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מבואר הענין מאד, כי התורה הקדושה בא ללמדינו בזה, שכבואינו לקיים מצוות התורה, צריכין להיות בבחינת "אחד היה אברהם", כאילו האדם הוא יחיד בעולם, ולא להסתכל על אחרים כלל, רק לדעת שהתורה ניתנה בשבילו לבד, ועליו לקיים אותה כפי ענינו ולא להתפעל מאחרים כלל, וכעין שמבואר כאן בפירוש הרמב"ן

על התורה, שבא "להזהיר כי כל יחיד מהם יענש על המצות, כי עם כל אחד ידבר, ולכל אחד יצוה שלא יחשבו כי אחר הרוב ילך, והיחיד ינצל עמהם וכו'" עיין שם, וזהו על דרך דברי רביו"ל הנ"ל, שכל אחד צריך להסתכל על נקודתו המיוחדת, ולהוציא אותו מכח אל הפועל ולא להתפעל מאחרים כלל.

והנה רש"י הקדוש מפרש למה נאמרה עשרת הדברות בלשון יחיד, כדי ליתן פתחון פה למשה ללמד סניגוריא במעשה העגל, וזהו שאמר (שמות ל"ב) למה ה' יחרה אפך בעמך, לא להם צוית לא יהיה לכם אלהים אחרים, אלא לי לבדי, עיין שם, כי זהו עוצם מסירת נפשו של המנהיג ישראל האמיתי, שמחפש ומבקש כל מיני לימודי זכות על נשמות ישראל, ומוכן לקבל הכל על עצמו בשביל להציל נשמות ישראל מכליון, וזהו רצון הקדוש ברוך הוא, שהמנהיג ילמד כל מיני זכויות על נשמות ישראל להציל אותם מכל רע, ולכן פתח לו הקדוש ברוך הוא הפתח הזה לומר עשרת הדברות בלשון יחיד, כדי שיהיה לו לימוד זכות ופתחון פה על בניו, וכמו שמצינו גם בהפטרות פרשת השבוע, שישעיה הנביא בשעה שהלך להוכיח לישראל אמר (ישעיה ו') אוי לי כי נדמתי כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב וגו', ואחר כל כתיב, ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה וגו' ויגע על פי ויאמר הנה נגע זה על שפתיך וסר עוניך וחטאתך תכופר, ואמר חכמינו הקדושים שנענש על שקרא לישראל "עם טמא שפתים", כי מה שקרא לעצמו "איש טמא שפתים", זה היה מחמת ענוותנותו הגדולה, אבל אין רצונו של הקדוש ברוך הוא שיקראו בני ישראל "עם טמא שפתים", ולכן נענש על זה, וזהו כל עצם קיומו של התורה, לדאוג על תיקון נשמות ישראל, ולזהר מאד בכבודן, שהרי עשרת הדברות כלולים משני סוגי מצוות, ממצוות שבין אדם למקום, וממצוות שבין אדם לחבירו, ונכללו שניהם בעשרת הדברות דייקא, ללמד אותנו ששניהם שקולים זה כזה, ורצונו של הקדוש ברוך הוא שנהיו שלימים במצוות שבין אדם לחבירו בדיוק כמו במצוות שבין אדם למקום, ולפעמים כבוד הבריות דוחה אפילו מצוה שבתורה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י"ט:) גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה, ולכן אשרי המוסר נפשו לקיים כל מצוות התורה בשלימות גדול, ומסתכל על עצמו כמו שהוא יחיד בעולם, וכל התורה כולה ניתנה בשבילו, וכן מוסר נפשו להיטיב לכל נשמות ישראל, כי על ידי זה יבוא לכל טוב אמיתי ונצחי בזה ובבא לנצח, והשם יתברך יזכינו לעבוד אותו באהבה וביראה ובלבב שלם, עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

